

Rektor

John Bauergymnasiet i Örebro
Bettorpsgatan 12
703 69 Örebro

2010-06-11

1 (10)

Dnr: 40-2009:1887

Huvudman

ATT: Per-Erik Lorentzon
C/O John Bauer Organization
Kaserngatan 12
553 05 Jönköping

Kvalitetsgranskning - Svenska i gymnasieskolan på IT-programmet vid John Bauergymnasiet Örebro Kommun

Sammanfattande bedömning:

- Skolinspektionen bedömer att skolan i sitt arbete med samverkan ser till att finna utrymme för att vidareutveckla anpassningen i Svenska B till elevernas studieinriktning.
- Skolinspektionen bedömer att skolan på ett väl fungerande sätt arbetar med elever i behov av hjälp och stöd.
- Skolinspektionen bedömer att utvärdering av kurserna i svenska bör öka och att rektor här har ett ansvar tillsammans med svensklärare att analysera resultaten.
- Skolinspektionen bedömer att tillgången till bibliotek bör säkerställas samt att tillgången till böcker bör öka.
- Skolinspektionen bedömer att ökat utrymme bör ges för diskussioner och andra muntliga inslag i svenskämnet.
- Skolinspektionen bedömer att kopplingen mellan moment i undervisningen och kursplanemålen i svenska bör tydliggöras. Vidare behöver eleverna i högre grad motiveras till delaktighet.

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av svenskämnet i gymnasieskolan under höstterminen 2009. Granskningen av IT-programmet vid John Bauergymnasiet i Örebro kommun ingår i detta projekt.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar ska bidra till förbättrad måluppfyllelse genom att tydliggöra behov av utveckling inom prioriterade områden, så att skolor, övriga verksamheter och huvudmän ges ökade förutsättningar för att genomföra förbättringar.

Skolinspektionens kvalitetsgranskningar initieras med utgångspunkt i en nationell risk- och väsentlighetsanalys. Med denna som grund inriktas kvalitetsgranskningen mot områden i behov av förbättring samt mot huvudmän och/ eller skolor. Dessa granskas utifrån i förväg fastställda perspektiv och frågeställningar.

Resultatet av Skolinspektionens kvalitetsgranskning redovisas dels i en övergripande rapport, dels i rapporter med bedömningar för varje granskad skola. Där tar Skolinspektionen ställning till om skolan uppfyller skolförfattningarnas krav och med vilken kvalitet arbetet bedrivs. I de fall behov av åtgärder framkommit ansvarar skolan/huvudmannen för att åtgärder vidtas.

Syftet med granskningen är att bidra till ökad måluppfyllelse i ämnet svenska. Den övergripande rapporten förväntas bidra till en nationell diskussion och en kvalitetshöjning i gymnasieskolans svenskundervisning. Den kunskap som projektet tar fram förväntas bli ett redskap för skolutveckling med avseende på anpassning till elevernas studieinriktning i ämnet, delaktighet samt grupp- och individanpassning i de granskade skolorna. Kvalitetsgranskningen genomförs i kurserna Svenska A och B på elprogrammet, omvårdnadsprogrammet, medieprogrammet samt barn- och fritidsprogrammet. Kvalitetsgranskningen genomförs på 42 skolor och i urvalet ingår skolor med såväl kommunala som fristående huvudmän.

IT-programmet på John Bauergymnasiet Örebro har ingått i kvalitetsgranskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Underlaget till beslut består av en webbaserad enkät till elever och undervisande lärare i kurserna Svenska A och B. Vidare består underlaget av dokument från skolan samt av information som samlats in vid besök på skolan den 24 – 25 november 2009. I skolan genomfördes intervjuer med lärare, elever och skolledning samt genomfördes klassrumsobservationer. Beslutet grundar sig också på annan information som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller annat offentligt material. Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Ansvariga för kvalitetsgranskningen i John Bauergymnasiet Örebro har utredare Anne-Marie Kihlstedt och utredare Siv Linell varit.

Fråge-/granskningsområden

Skolinspektionen har granskat två olika frågeområden.

1. Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?
2. Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Beskrivning av besökt skola och program

Skolinspektionens granskning som redovisas i denna rapport gäller John Bauergymnasiet i Örebro och dess IT-program. Skolan ligger en bit utanför tätorten Örebro. Ungefär hälften av eleverna kommer från orterna runtomkring staden. Elevgruppen består vid besöket av enbart pojkar. Skolan arbetar aktivt, enligt rektor, med att få in fler flickor på programmet. På skolan finns, utöver IT-programmet, IT-mediaprogrammet, entreprenörsprogrammet och hälsa- och idrottsprogrammet.

De flesta eleverna på IT-programmet har detta som sitt första val. Elevernas genomsnittliga meritvärde från grundskolan varierar mellan 140 och 290 poäng.

Kurserna i svenska är fördelade så att man i åk 1 läser Svenska A och i åk 2 läser Svenska B. I åk 3 förekommer ingen svenskundervisning.

John Bauergymnasiet Örebro ägs av Ultra Education AB och är ett av de 28 John Bauergymnasier som finns i landet.

Resultat 2008 för IT-programmet vid John Bauergymnasiet i Örebro				
Genomsnittlig betygspoäng på programmet	Genomsnittlig betygspoäng i svenska för de som fick slutbetyg		Andelen elever med minst G i svenska	
	Svenska A	Svenska B	Svenska A	Svenska B
11,5	10,6	8,3	97,7 %	81,8 %

Skolverkets statistik 2009-10-16

Ovanstående statistik gäller för elever läsåret 2007/2008

Betygskataloger från skolan, daterade 2009-06-12 som gäller elever läsåret 2008/2009 visar att i Svenska A 17 elever av 50 erhöll betyget IG samt att av 45 elever i Svenska B, 14 elever erhöll IG.

Skolinspektionens iakttagelser och bedömningar

Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning

JB Örebro arbetar enligt den modell som är John Bauergymnasiernas koncept och direktiv. I den lokala arbetsplanen för läsåret 2008/2009 uttrycks detta på följande sätt: "Vi har nu arbetat med tematisering och ämnesövergripande arbetssätt i flera år".

För att detta ska uppnås behöver kärnämneslärare och karaktärsämneslärare samarbeta över ämnesgränserna för att skapa en helhet i utbildningen, Skolinspektionen bedömer att John Bauergymnasiet i Örebro arbetar efter dessa riktlinjer och strävar efter att förena kursplanemål och program mål.

Personalen på IT-programmet utgör ett arbetslag på tolv lärare som sitter samlat i ett för programmet gemensamt arbetsrum. Programmålen är, enligt rektor, utgångspunkten för det pedagogiska arbetet och menar att samverkan är en förutsättning för att ge eleverna en god utbildning.

Arbetslaget träffas en gång i veckan och planerar/utvärderar projekt som ofta ingår i ett större tema. I dessa projekt ska alla ämnen finnas med och kursmål beaktas. Inom ett tema ryms också fördjupningsveckor vilket, enligt den lokala arbetsplanen för 2008/2009, innebär fördjupning inom blocket/temat för respektive kurs. Vidare framgår det att man lägger in ämnesveckor utanför blocket där det jobbas med kursmål som inte kunnat ingå i blocket.

Varje projekt ska, enligt arbetsplanen, ha en tydlig projektbeskrivning där mål och betygskriterier finns inskrivna samt att tid för reflektion och feedback på uppnådda resultat ska ges.

Skolinspektionen bedömer att det på skolan finns en strävan efter att ge eleverna en helhetssyn på utbildningen. Arbetslaget ges ett ansvar för att säkerställa det som är JB-skolornas pedagogiska visioner, att arbeta ämnesövergripande och tematiskt. I denna fråga har rektor ett övergripande ansvar att följa upp arbetet samt se till att det möjliggörs.

Programmet har en svensklärare och samverkan med svensklärare på skolans övriga program förekommer enligt svenskläraren mer informellt.

På frågan om hur skolledningen ser på svenskämnets roll för att skapa en helhet i elevernas utbildning svarar rektor att ämnet är centralt. Av kvalitetsgranskningen framgår att rektor arbetar för att utveckla anpassningen i undervisningen i de olika kurserna till studieinriktningen samt samverkan mellan svensklärare och karaktärsämneslärare.

Karaktärsämneslärare i arbetslaget svarar vid intervju beträffande frågan om samverkan att arbetslaget "har en ständigt pågående dialog och alla lärare vet vad eleverna behöver träna på i just svenska". Vidare menar man att svenskämnet är viktigt i alla karaktärsämnen samt för kommande yrkesliv.

Svenskläraren betonar vid intervju att arbetslaget och skolledningen är ett stöd i arbetet med att integrera svenskämnet, men menar samtidigt att det inte alltid är en lätt uppgift att skapa förståelse för hur de olika kursmålen kan eller ska integreras.

Svenskläraren bedömer enligt enkätsvar och vid intervju att det i Svenska A och B, förekommer samverkan "i ganska hög utsträckning".

Den del av kursmålen i svenska, särskilt Svenska B, som berör förtrogenhet med litteratur och läsning av texter av olika slag och från olika tidsperioder upplevs av svenskläraren som svårast att anpassa till de olika projekten. Försök har enligt svenskläraren gjorts men arbetet med att skapa teman och projekt kan i detta avseende, enligt svenskläraren, bli bättre. Skolinspektionen bedömer att det i kursen Svenska B finns utrymme att vidareutveckla anpassningen i undervisningen till studieinriktningen.

Eleverna har i enkäter och intervjuer besvarat frågor om samverkan och ämnesintegrering. Frågorna har också gällt kännedom om och förståelse av kursmål, betygskriterier och program mål och hur man uppfattar att texter och uppgifter är relevanta för utbildningen.

Svaren på frågan om det finns en koppling mellan svenskundervisningen och studieinriktning/program varierar. Det framgår av kvalitetsgranskningen att det för alla elever inte är tydligt att en sådan koppling finns.

I enkäterna för eleverna angående Svenska A och frågan om man i kursen haft projekt eller samarbete där svenskämnet samverkar med yrkesämnena svarar 76,6 procent "ja".

Elever i Svenska B svarar på samma fråga och enligt enkäter anser 90,6 procent att samverkan sker och att det finns koppling mellan ämnena.

Intervjusvar visar att eleverna i de flesta fall är medvetna om kursmålen och kan se att samverkan sker. De uppger dock att de inte alltid kan förstå hur vissa moment de arbetar med i svenska har samband med deras studieinriktning. Någon elev svarar att koppling finns genom att man i alla uppgifter använder datorn.

Skolinspektionen bedömer att samverkan mellan de i programmet ingående ämnena finns men att detta arbete inte alltid för alla elever är tydligt vad gäller svenskämnet.

I den kvalitetsredovisning för 2008/2009 som föreligger skriver rektor att en del kärnämneslärare upplever att mycket kraft och energi har gått åt till att skapa meningsfulla projekt och att därmed en del av samspelet med eleverna samt kraft till lektionerna har minskat. Eventuellt har vissa kursmål i detta arbete inte beaktats på det sätt man skulle önska, menar rektor vid intervju.

Rektor har i detta fall ett ansvar för att se till att svenskämnet systematiskt följs upp och analyseras.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att man vid John Bauergymnasiet i Örebro för IT-programmet arbetar med att hitta arbetsformer och innehåll där man kan förena programmålen och de olika kursmålen, men att det i Svenska B finns utrymme för att vidareutveckla anpassningen i undervisningen till studieinriktningen.

Skolinspektionen bedömer att skolan i högre grad bör beakta svenskämnet och dess roll i utbildningen. Utvärdering av svenskkurserna bör ske kontinuerligt samt att dessa utvärderingar analyseras utifrån program mål och givna kursmål. Rektor bör här ta ett större ansvar.

Skolinspektionen bedömer att kopplingen mellan moment i undervisningen och kursplanemålen för svenska behöver tydliggöras så att eleverna i högre grad görs medvetna om undervisningens syfte.

Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Av intervjuer med rektor och lärare samt variationen i elevernas genomsnittliga meritvärden från grundskolan framgår det att eleverna har olika behov, förutsättningar och erfarenheter.

Skolan arbetar på olika sätt för att stötta elever i behov av hjälp och stöd, för att höja kunskapsnivån och att ge ökad motivation.

Mentorssamtal förekommer regelbundet och arbetslaget menar att de har god överblick över elevgruppen. Man har på skolan en "stugverksamhet" dit eleverna kan gå för att få hjälp. En specialpedagog finns också att tillgå för elever i behov av särskilt stöd.

Undervisningen sker i tretimmarspass med en rast inlagd. Intervjuade elever tycker att detta fungerar bra eftersom de då hinner komma in i uppgifterna de arbetar med. Lektionerna i svenska är, enligt svensklärare, upplagda så att läraren inleder en kort stund, cirka 15-20 minuter. Därefter vidtar enskilt arbete eller arbete i grupp och läraren är handledare och cirkulerar mellan eleverna/grupperna. På detta sätt, menar man, får varje elev möjlighet till hjälp och stöttning och problem fångas upp.

Av granskningen framgår det att undervisningen i huvudsak bedrivs i denna form. Elevernas möjlighet till ett kollektivt lärande i helklass förefaller dock begränsade.

För de olika projekten finns i de flesta fall en matris med mål kopplade till kursplanerna och beskrivning av syfte och utförande samt en betygsmatris som anger kraven för de olika betygen. En majoritet av eleverna svarar i enkäter och intervjuer att de blivit informerade om kursmålen och att de i de olika projekten får mål att nå för ett visst betyg. Vid intervjuer uppger man att man tror sig förstå dessa mål men att det i vissa fall är oklart varför man gör en viss sak.

Läroplanen för de frivilliga skolformerna anger som mål att utbildningen utöver att ge ämneskunskaper och yrkeskunnande ska ge varje elev möjlighet att utvecklas som individ och som samhällsmedborgare.

JB Örebro har sedan något år infört begreppet entreprenöriellt lärande (EL). Arbetslagen har, enligt rektor, i detta arbete kommit olika långt men de har enligt den lokala arbetsplanen "formulerat kompetenser som är centrala för den personliga utvecklingen inom respektive program". Dessa kompetenser formuleras på elevnivå som närvaro, kunskap, engagemang och personlig utveckling.

Vidare arbetar man med ett verktyg man kallar "EL-snurran" som för eleven ska göra tydligt vad EL innebär. I kvalitetsredovisningen för 2008/2009 skriver man "att EL till stora delar omfattar elevinflytande, helhetstankar, medveten träning av förmågor och stämningsskapande". Självsfattning och reflektion är andra ord som förekommer i de projektmatriser Skolinspektionen tog del av vid besöket.

En av frågorna till elever, lärare och skolläring både via enkäter och vid intervjuer gäller vilket inflytande eleverna har över undervisningen. Merparten av eleverna svarar att de i ganska hög grad kan påverka sådant som när och hur något ska redovisas eller hur man vill arbeta. Innehållet har man, enligt enkäter och intervjuer med elever, inte något inflytande över.

Kursen i svenska utvärderas inte, så vitt Skolinspektionen förstår, av eleverna under kursens gång utan det är snarare den egna insatsen samt tema/projekt som utvärderas.

Eleverna på skolan ges möjlighet till delaktighet i sin undervisning genom regelbundet återkommande klassråd och programråd och uppmuntras till deltagande men enligt rektor tar de inte så mycket inflytande som man önskar. Om detta erbjudna inflytande gäller även innehållet i kurserna i svenska framgår inte tydligt. I enkäter och intervjuer svarar eleverna att de inte har detta inflytande.

Inflytande över undervisningen kan ske genom att utbildningen som helhet samt enskilda ämnen utvärderas. I svenskurserna görs, som tidigare nämnts, ingen särskild utvärdering, enligt rektor.

JB Örebro har inget skolbibliotek och tillgången till böcker är begränsad. I ett av hemklassrummen som besöktes fanns en hylla med skönlitterära pocketböcker. Svenskläraren uppger att man tidigare försökt med en schemalagd lässtund men nu övergivit detta eftersom det inte fungerade. Vid besöket uppgav lärare och elever att man sällan lånar ifrån denna hylla.

Elevernas enkät- och intervju svar visar att lästa texter upplevs som relevanta i ganska liten utsträckning av elever i kurs A. Svaren från elever i kurs B uppvisar stor variation, alltifrån "i mycket liten utsträckning" till "i ganska hög utsträckning" med jämn fördelning mellan dessa svar.

Eleverna på JB läser, enligt svenskläraren och intervjuade elever, olika typer av texter. Nätet tillhandahåller texter/textutdrag/artiklar. Skolinspektionens intryck vid besöket

var att det bokbestånd som finns är begränsat. Svenskläraren uppger vid samtal att hon försöker bygga upp ett sådant utifrån kursmål och diskussioner med elever.

Att möta elevers behov, att utvecklas så allsidigt som möjligt både vad gäller kunskapsutveckling och utveckling som individer och samhällsmedborgare gäller också detta att få möjlighet att ta del av olika medier i så många former som möjligt.

Eleverna uppger i intervjuerna att de vill bli bättre både på att skriva och att tala. De efterlyser fler diskussioner och att man lär sig genom att lyssna på andra.

Eleverna får, enligt lärare, möjlighet att utveckla sitt skrivande och får också skriva olika typer av texter. Vad gäller diskussioner och muntlig träning är bilden, enligt Skolinspektionen, med utgångspunkt i svaren i intervjuer, mer varierande. Intervjuer med elever ger vid handen att de önskar mer av gemensam muntlig aktivitet.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att John Bauergymnasiet i Örebro bemödar sig om att ge alla elever möjlighet att nå kursmål och att man kontinuerligt strävar efter att utbildningen ska uppfattas som meningsfull både på kursnivå och individnivå.

Skolinspektionen bedömer att rektor i detta arbete bör ta större ansvar för att resultaten i ämnet svenska systematiskt följs upp och analyseras, samt att utvärderingar i ämnet sker mer kontinuerligt.

Skolinspektionen bedömer att skolan har ett ansvar att säkerställa att eleverna får möta olika typer av texter i många olika medier, även traditionella sådana, så att de fortsätter att utveckla den egna läskunnigheten, så att förmågan att tolka, kritiskt granska och analysera olika slag av texter svarar mot de krav som ställs i ett komplicerat och informationsrikt samhälle. Tillgången till bibliotek och böcker bör därför öka.

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges möjlighet till skrivande i olika former men att inslagen av diskussioner och annan muntlig aktivitet kan öka. Fler inslag av undervisning i helklass bör beaktas så att eleverna även i denna del av svenskämnet får möjlighet att utvecklas. På så sätt skulle det litterära stoffet i svenskkurserna kunna användas som diskussionsunderlag och också kunna bidra till att fler kursmål i svenskämnet ingår i den samverkan som sker och att texterna av eleverna upplevs som mer relevanta för deras utbildning.

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges möjlighet till inflytande över undervisningen men att denna möjlighet också i högre grad bör beakta svenskämnets innehåll och dess roll i projekt och teman.

Skolinspektionens slutsatser samt rekommendationer/krav på åtgärder:**Anpassar lärarna undervisningen i ämnet till elevgruppens studieinriktning?**

Av kvalitetsgranskningen framgår att man på IT-programmet arbetar med att försöka hitta samverkansformer mellan de olika ämnena för att utbildningen ska ses som en helhet. Fortfarande återstår att arbeta med en ökad anpassning av Svenska B.

Vidare framgår att utvärderingar av kurserna i svenska bör systematiseras och analyseras.

Arbetar lärarna för att tillsammans med eleverna välja arbetssätt och innehåll i undervisningen som utgår från den enskilda elevens behov, förutsättningar och erfarenheter?

Av granskningen framgår att man på IT-programmet bemödar sig om att ge varje elev möjlighet till hjälp och stöd så att så goda resultat som möjligt kan uppnås.

Skolan arbetar också med att ge eleverna inflytande över undervisningen, utifrån behov, förutsättningar och erfarenhet. Detta arbete, inte minst vad gäller inflytande över innehållet, bör på alla sätt uppmuntras. Delaktighet i planeringen torde vara ett led i detta att ta till vara elevers erfarenhet samt se till att de får ökad förståelse för kursmål och programmål.

Ökat utrymme bör ges för diskussioner och andra muntliga inslag i svenskämnet, och tillgången till bibliotek och böcker bör också ses som en nödvändig resurs för en allsidig utbildning.

Rekommendationer

- Att skolan i sitt arbete med samverkan ser till att finna utrymme för att vidareutveckla anpassningen i Svenska B till elevernas studieinriktning.
- Att kopplingen mellan moment i undervisningen och kursplanemålen i svenska tydliggörs och konkretiseras så att eleverna i högre grad görs medvetna om undervisningens syfte och också i högre grad motiveras till att ta det inflytande de egentligen har. Svenskämnets roll i projekt och teman bör innefattas i detta arbete med att ge eleverna inflytande över innehållet.
- Att rektor tar större ansvar för att utvärdering av svenskämnet sker och att resultaten i ämnet svenska systematiskt följs upp och analyseras.
- Att ökat utrymme ges för diskussioner och andra muntliga inslag i svenskämnet.
- Att tillgången till bibliotek bör säkerställas samt att tillgången till böcker bör öka.

Uppföljning m.m.

John Bauergymnasiet i Örebro ska senast inom sex månader från dagen för beslutet, dvs. senast den 13 december 2010 till Skolinspektionen, avdelningen i Linköping, redovisa vilka åtgärder som vidtagits.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Kårlind
Enhetschef

Marie-Louise Hultman
Utredare

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråd Michael Erenius, utredare Anne-Marie Kihlstedt och utredare Siv Linell deltagit.

Bilaga

Författnings- och forskningsöversikt